

ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА МЕЖДИНЕН ПРЕГЛЕД НА ЗНАЧИМИТЕ ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ВОДИТЕ В ДУНАВСКИ РАЙОН ЗА БАСЕЙНОВО УПРАВЛЕНИЕ

ПРОТОКОЛ

от среща със заинтересованите страни от области Видин, Монтана и Враца за поречията на реките Огоста, на запад от р. Огоста и р. Дунав

14.03.2022 г.

(Хибридна среща - проведена онлайн чрез платформата Zoom

и присъствено в Голяма конферентна зала на хотел Хемус, гр. Враца)

Участници в срещата: 42. В онлайн срещата участваха 30 представители на заинтересованите страни от следните институции: Областна администрация Монтана, Областна администрация Видин, Изпълнителна агенция „Морска администрация“ - Дирекция „Речен надзор – Лом“, Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА), Областна дирекция „Земеделие“ (ОДЗ) Монтана – Министерство на земеделието, Регионална здравна инспекция (РЗИ) Видин – Министерство на здравеопазването, Предприятие „Язовири и каскади“ – Национална електрическа компания (НЕК) ЕАД, „Напоителни системи“ ЕАД – клон Видин, Асоциация по ВиК Монтана, Атомна електро централа (АЕЦ) „Козлодуй“ ЕАД, Национален институт по метеорология и хидрология (НИМХ) Плевен, Институт по рибарство и аквакултури (ИРА) Пловдив, Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР) – Министерство на околната среда и водите (МОСВ), Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ (БДЗБР) - МОСВ, Дирекция „Управление на водите“ - МОСВ и Международна банка за възстановяване и развитие (МБВР). Участниците в присъствената среща бяха 12, представители на заинтересованите страни от следните институции: Областна администрация Враца, РЗИ Враца– Министерство на здравеопазването, Басейнова дирекция „Дунавски район“ (БДДР) – МОСВ и МБВР.

Срещата беше открита от **директора на Басейнова дирекция „Дунавски район“ инж. Петър Димитров**. Той приветства участниците, като отбеляза, че това е първата от поредица срещи за обществени консултации по доклада за Междинен преглед на значимите проблеми при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление (ДБРУ). Инж. Димитров подчерта, че Междинният преглед на значимите проблеми при управление на водите се извършва в съответствие с разпоредбите на

Закона за водите, транспониращ Рамковата директива за водите. Той посочи, че този преглед представлява етап от актуализацията на План за управление на речния басейн (ПУРБ). Инж. Димитров подчерта, че целта на прегледа е свързана с идентифицирането на основните проблеми, чиито решения следва да бъдат посочени в програмата от мерки в ПУРБ. Той посочи, че докладът за Междинен преглед на значимите проблеми при управлението на водите в Дунавски район за басейново управление е публикуван за консултации със заинтересованите страни и широката общественост на 15 октомври 2021 г. Целта на тази среща е да бъдат обсъдени установените проблеми в ДРБУ, съгласно публикувания доклад. Инж. Димитров призова участниците да бъдат активни и да дадат своите мнения, бележки и предложения, тъй като тази обратна връзка ще допринесе за прецизиране и допълване на констатациите и изводите в доклада.

Г-жа Веселка Павлова (МБВР) представи резултатите от Междинния преглед на значимите проблеми при управлението в ДРБУ. В презентацията си г-жа Павлова припомни, че основният законодател инструмент на ЕС при управлението на водите е Рамковата директива за водите 2000/60/ЕС (РДВ), която е транспонирана в националното законодателство – Закона за водите. Тя подчерта, че основният инструмент, за постигането на заложените цели в Рамковата директива, са Плановете за управление на речните басейни, а основният принцип при прилагането ѝ, е активното участие на всички заинтересовани страни.

Г-жа Павлова посочи, че моделът „Движещи сили“ – „Натиск“ – „Състояние“ – „Въздействие“ – „Отговор“ е основният инструмент в интегрираното управление на водите, в съответствие с принципите на РДВ. Този принцип е използван и при разработването на Междинния преглед на значимите проблеми при управлението на водите, защото отразява взаимовръзката между причините и последствията и представя информация за действията, които са предприети или са планирани, за да бъдат постигнати целите. Той се базира на разбирането, че обществото и отделни икономически елементи упражняват определен вид натиск върху околната среда, в частност водите, и променят тяхното качество и количество. Тези промени налагат определени действия, за да бъдат спазени извикванията за постигането на целите „добро състояние“.

Г-жа Павлова представи накратко основните характеристики на ДРБУ, който включва водосборните басейни на реките: Ерма, Нишава, реките на запад от р. Огоста, Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом, Добруджански реки и водите на река Дунав. Площта на басейна е 47 235 km², или 42,5% от територията на страната и 5,9% от територията на международния речен басейн на р. Дунав. В обхвата на басейна са разположени 126 общини (някои от тях – частично) в 18 области и 46,5% от населението на България.

Идентифицираните значими проблеми при управлението на водите в ДРБУ представени от г-жа Павлова включват:

- Замърсяване с органични вещества и биогенни елементи (азот и фосфор):

- от отпадъчни води от населени места и производствени обекти;
- от селскостопански практики – земеделие и животновъдство;
- комбинирано въздействие на замърсяването от биогенни вещества;
- Химично замърсяване на повърхностните води (приоритетни вещества и специфични замърсители);
- Натиск от водоземане и физически модификации;
- Натиск върху количеството и качеството на подземните води;
- Изменение на климата (наводнения и засушаване);
- Недостиг на вода;
- Корабоплаване и транспорт по река Дунав;
- Други проблеми.

Презентацията „Междинен преглед на значимите проблеми при управлението на водите в ДРБУ“ е приложена към настоящия протокол (Приложение 2).

В края на презентацията си г-жа Павлова подчерта, че партньорството между институциите и обществеността е много важно в процеса както на разработването, така и при изпълнението на ПУРБ. Тя отбеляза, че провежданите обществените консултации и срещите със заинтересованите страни целят да подпомогнат процеса по актуализиране на ПУРБ и мерките заложи в него. Г-жа Павлова припомни, че докладът за Междинен преглед на значимите проблеми при управлението на водите в ДРБУ е публикуван за консултации с обществеността на сайта на БДДР и МОСВ на 15 октомври 2021 г., като обществените консултации се провеждат в рамките на шест месеца - до 18 април 2022 г.

Дискусията беше открита от г-жа Добринка Караджова (координатор на Обществени консултации при актуализация на ПУРБ, МБВР).

Г-н Румен Стойков (ръководител Отдел „Водни ресурси и опазване на околната среда“, предприятие „Язовири и каскади“, НЕК АД) изрази оценка за добре структурираното излагане на основните източници на натиск върху водните тела в рамките на Дунавски район, за поречията, обект на срещата. Той насочи вниманието към биологичния мониторинг и начинът, по който той кореспондира с осигуряването на минималния екологичен отток и изграждането на рибни проходи, там където е необходимо. Г-н Стойков посочи, че все още липсват наредба за рибни проходи и методика за осигуряването на екологичен отток. Той попита дали БДДР има насочени дейности към пунктове за биологичен мониторинг на национално ниво, най-вече след прегради (бентове, язовирни стени, корекции и др.), за да може да се проследи реалният натиск върху екосистемите от гледна точка на биоразнообразие, в резултат на изграждането и наличието на тези хидротехнически съоръжения.

Г-жа Румелия Петрова (БДДР) благодари за поставените въпроси и изрази мнение, че те са адекватни и са свързани със следващите стъпки – програмата от мерки в ПУРБ. Тя отговори, че ролята на Междинния преглед е да се обяви къде управляващият орган вижда проблемните места, кои са причините за тях и как могат да се овладеят и премахнат. Г-жа Петрова посочи, че по отношение на биологичен мониторинг,

програмата за хидробиологичен мониторинг в действащия ПУРБ се изпълнява и се провежда пълен хидробиологичен мониторинг. Тя допълни, че в процеса на актуализация на плана, по споразумение с МБВР, се провежда допълнителен мониторинг, въз основа на който се прецизират и границите на типовете повърхностни води, за да се даде възможност за адекватна и реалистична оценка. В програмата от мерки в действащия ПУРБ е предвиден хидробиологичен мониторинг за конкретни обекти, включително за преградни обекти (ВЕЦ), като при продължаване или изменение на разрешителните се вменява задължение на титуляра какъв хидробиологичен мониторинг следва да се осъществява, на подходящите места преди и след съответната преграда, за да може да се направи оценка на степента на влияние. Г-жа Петрова добави, че от БДДР са извършени допълнителни изследвания, във връзка с определянето на места, за които трябва да бъде забранен нов хидроморфологичен натиск, заради възпроизводството на риби и рибни организми. Тази дейност е в съответствие с изпълнение на мярка от преходния ПУРБ.

Г-жа Петрова внесе уточнение по отношение на екологичния отток като посочи, че регламентираното към момента в закона е минимално допустимият отток в реките (10%), а не е екологичният отток, съгласно РДВ. Тя допълни, че минималният отток в реките от 10% е регламентиран в издадените разрешителни и се спазва, но не винаги заложените 10% са достатъчни за поддържане доброто състояние на екосистемите в съответния участък на реките. Г-жа Петрова допълни, че за всеки конкретен участък трябва да бъде определен екологичния отток за конкретните типове, отчитайки спецификите на екосистемите – водни и крайбрежни. Тя поясни, че екологичният отток е оттокът, необходим за нормалното функциониране на екосистемите и като пример посочи, че минимално допустимият отток е 10% от средно многогодишното количество, но на отделни места екологичният отток може да се окаже, че е необходимо да достигне до 15-20%, защото екосистемите изискват по-голямо количество. Г-жа Петрова допълни, че разработването на методика за екологичния отток е възложено и се извършва към настоящия момент от екипа на МБВР, в рамките на споразумението с МОСВ. Към настоящия момент минимално допустимия отток в реките, регламентиран в Закона за водите, се съблюдава чрез условията в издаваните разрешителни за водоземане. Изграждането на съоръжения за миграция на рибите – рибни проходи или подобни съоръжения, се вменява, като мярка за конкретни места в преходния ПУРБ и се изпълнява. Г-жа Петрова, допълни че мониторингът преди и след преградите, се осъществява за конкретни ВЕЦ. Тя подчерта, че г-н Стойков е прав и това влияние следва да бъде наблюдавано не само за ВЕЦ, но и за всички видове напречни прегради на реките. Г-жа Петрова подчерта, че Междинният преглед на значимите проблеми не е на ниво поречие или водно тяло, а в него са обобщени проблеми за целия район за басейново управление. Тя допълни, че в предстоящия ПУРБ следва да се отбележат конкретните проблемни водни тела.

Г-н Павел Вапцаров (НИМХ Плевен) посочи, че в Междинния преглед на значимите проблеми, в раздел „Замърсяване от стари промишлени зони“, не е отбелязано замърсяването с арсен на р. Огоста. Той изрази мнение, че един от сериозните и важни проблеми е замърсяването с арсен на поречието на р. Огоста, установено официално от българо-швейцарска програма за сътрудничество. Той подчерта, че нива на арсен в отделни точки от заливната тераса на р. Огоста преминават над 100 пъти нормите. Г-н Вапцаров допълни, че всички замърсявания, получени вследствие от рудодобивната дейност, провеждана в района на гр. Чипровци и с. Мартиново, се акумулират в яз. „Огоста“, превръщайки го в утайник на тези замърсявания. Той подчерта, че проблемът е състоянието на яз. „Огоста“, чиито води към настоящия момент не се използват по предназначение (за питейно-битово нужди и напояване). Г-н Вапцаров допълни, че проблемът е състоянието на стената на язовира, под която започва просмукването на вода. Той изрази мнение, че при хипотетично изграждане на система за ранно предупреждение и при успешно евакуиране на населението и липса на жертви, в случай на обилни валежи, евентуалното скъсване на тази стена ще предизвика сериозен екологичен проблем в залетите участъци след язовира. Г-н Вапцаров допълни, че при този сценарий, при съчетаването с обилни валежи, арсенът ще бъде пренесен не само по поречието на р. Огоста след язовира, но и в много по-широка област. Той изрази мнение, че в ПУРБ следва да се посочи като значим проблем замърсяването на яз. „Огоста“ и р. Огоста с арсен, за да се предвидят евентуални мерки за разрешаване на проблема.

Г-жа Веселка Павлова отговори, че този проблем е идентифициран в предишния планов цикъл и е посочен в сега действащия ПУРБ в Раздел 4 (Мониторинг и оценка на състоянието на повърхностните води, подземните води и на зоните за защита на водите). Тя благодаря на г-н Вапцаров за становището и посочи, че следва да се извършат допълнителните анализи за това дали е необходимо да бъдат планирани мерки за реакция спрямо този проблем и какви да бъдат те.

Г-н Павел Вапцаров благодари за представения отговор.

Г-н Румен Стойков благодари за отговора на поставения от него по-рано въпрос. Той изрази мнение, че биологичният мониторинг на национално ниво, следва да бъде ангажимент на държавата, и да не бъде прехвърлян към водоползвателите, не от гл. т. на това, да бъдат предпазени водоползвателите от условия и разходи, а от гл. т. на това, че биологичният мониторинг е специфична дейност. Г-н Стойков допълни, че за неговото осъществяване не може да се разчита на акредитация на лаборатории, по подобие на химичния мониторинг. Той направи предложение за създаване на база данни от мониторинга на национално ниво, който не е свързан с аутсорсинг услуга.

Г-н Стойков допълни към отговора на поставения от него въпрос, че през зимните месеци, заложеният 10% отток, може да се окажат повече от необходимия. Той подчерта, че е важно правилното съставяне на тази методика, защото тя може да създаде проблеми на водостопанските системи и посочи пример със събирателните съоръжения на каскада „Петрохан“. Те са основен водоизточник за питейно-битовото водоснабдяване на ВиК

Монтана и ВиК Враца, защото 95% от оттока, който се преработва от централите, е приток на яз. „Среченска бара“. При хипотетично въвеждане на непоносими изисквания към системата за оводняване, от водостопанска гл. т. може да се намали притокът, който каскадата успява да събере и да се генерира дефицит във ВиК системите. Г-н Стойков допълни, че това не е единичен пример в страната, защото част от тези съоръжения са проектирани при други условия. Той допълни, че е изключително важно при определяне на екологичния отток да са налични данни за отрицателното въздействие, което е било оказано върху екосистемите, в резултат на дългогодишното съществуване на тези хидротехнически съоръжения, а не да се създаде математически модел за изчисляване на оводнителни водни количества в зависимост от шаблонно определени типове екосистеми. Г-н Стойков предложи да се създаде диференциран подход, въз основа на отчитането на реални данни, получени от биологичен мониторинг и да не се извършва такъв, въз основа на субективното мнение на специалисти, наети от частните субекти, експлоатиращи обектите. Той изрази надежда за обсъждането на тази методика с широката общественост.

Г-н Стойков попита има ли информация какъв процент от мерките от предходния план са изпълнени, какъв процент от тях ще бъдат автоматично прехвърлени в новия план и има ли мерки от предходния план, които няма да влязат в новия план и каква е причината за тяхното премахване.

Г-жа Румелия Петрова внесе уточнение, че в преходния си отговор визираща двата елемента на биологичния мониторинг – изпълняваният хидробиологичен мониторинг и този, който се възлага като собствен. Тя допълни, че на национално ниво, мониторингът, касаещ управлението на водите, включително хидробиологичния, се планира от басейновите дирекция и се изпълнява от различни институции – НИМХ за количество и ИАОС за качество. Г-жа Петрова предложи въпросът на г-н Стойков да се формулира като значим проблем – недостатъчен мониторинг, като обем и гъстота на пунктовете и честота за установяване на проблемите, с акцент върху биологичния мониторинг. Тя допълни, че този проблем съществува не само при хидробиологичния мониторинг, при който трябва да се съберат данни от всички научни изследвания, от всички ВЕЦ, но и при подземните водни тела, за които са налични един или два пункта за мониторинг на състоянието.

Г-жа Петрова отговори на изказването на г-н Стойков за екологичния отток. Тя изрази съгласие с предложението за използване на изцяло математически модел, като посочи, че в Румъния е публикувана много задълбочена и прецизна разработка за екологичния отток. Г-жа Петрова внесе уточнение към въпроса на г-н Стойков, че ползите за обществото не могат да се смесват с необходимостта на екосистемите. Тя посочи, че при определени, по-важни цели на човешкото развитие, има други механизми, въведени от РДВ – т.нар. изключения (чл. 4.7). В определени случаи е възможно допускането на изключения от постигането на добро състояние, ако това е свързано с много важни цели за човешкото развитие, които се преценяват за всеки конкретен случай.

В отговор на последния въпрос на г-н Стойков за програмата от изпълняваните мерки, г-жа Петрова посочи, че статистика в БДДР се води, но част от мерките са постоянни и те нямат начало и край. Единствено изграждане на пречиствателна станция има начало и край. От 2016 г., от докладването на предходния ПУРБ на европейско ниво, не се работи със статистика за брой мерки – изпълнени и неизпълнени. Г-жа Петрова посочи, че при изпълнението на мерките, основният проблем е координацията между различните институции – Министерство на земеделието, Министерство на регионалното развитие и благоустройството и др., като се отчитат трудности при прилагането на мерките, още на ниво планиране. Тя допълни, че отчитането на изпълнението на мерки ще бъде представено в ПУРБ. Г-жа Петрова подчерта, че оценката на Европейската комисия е с т.нар. индикатори за приложение, които са сложни и за тях няма ясен механизъм. През 2018 г. БДДР е представила пред ЕК доклад за междинния напредък по изпълнение на мерките именно по този начин на ниво ключов тип мерки, насочени към конкретен тип натиск. Докладвани са ключовите типове мерки, а не детайлните мерките. Г-жа Петрова добави, че в плана ще има преглед на степента на изпълнение на мерките, но по-важно е ефектът от изпълнените мерки.

Г-н Румен Стойков изрази одобрение за предложената формулировка относно идентифицирания проблем, свързан с мониторинга. Той благодари за представените отговори.

Срещата бе закрыта от **инж. Петър Димитров**, който благодари на всички участници в срещата за активното участие и припомни, че становища и препоръки могат да се представят по имейл и по пощата на БДДР и МОСВ.

Приложения:

1. Дневен ред
2. Презентация –Междинен преглед на значимите проблеми при управлението на водите в ДРБУ